

Na osnovu člana 9. stav 4. Zakona o šumama ("Službene novine Federacije BiH", br. 20/02, 29/03 i 37/04), federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, d o n o s i

P R A V I L N I K O UZGOJU, ISKORIŠTAVANJU, SAKUPLJANJU I PROMETU SEKUNDARNIH ŠUMSKIH PROIZVODA

I - OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim Pravilnikom propisuju se uslovi za uzgoj sekundarnih šumskih proizvoda, vrijeme i način sakupljanja i uzgoja, uslovi i način otkupa, izdavanje odobrenja za promet, sadržaj i način izdavanja otpremnog iskaza, kao i druga pitanja u vezi njihovog korištenja u šumama i na šumskom zemljištu u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Član 2.

Sekundarnim šumskim proizvodima smatraju se: ljekovito i aromatsko bilje, šumski plodovi (pitomi kesten, orah, lješnjak, divlja jabuka i kruška, šipak, borovnica, malina, drenjina, trnina, jagoda i dr.), gljive, puževi, rakovi, pijavice, lišajevi, mahovine, iglice, češeri-šišarike, kora ljekovitog drveća, smola, pijesak, kamen.

II - UZGOJ SEKUNDARNIH ŠUMSKIH PROIZVODA

Član 3.

Šumsko-privredno društvo i druga fizička i pravna lica mogu se baviti plantažnim uzgojem sekundarnih šumskih proizvoda kako je to predviđeno šumsko-privrednom osnovom, godišnjim planom gospodarenja ili posebnim programom – projektom o uzgoju sekundarnih šumskih proizvoda.

Šumsko-privredno društvo se obavezuje da u skladu sa šumsko-privrednom osnovom i godišnjim planom gospodarenja sačini program (projekat) o uzgoju sekundarnih šumskih proizvoda sa svim neophodnim elementima: tačna lokacija, površina, vrsta sporednih šumskih proizvoda, način uzgoja i iskorištavanja.

Član 4.

Šumsko-privredno društvo može izdavati u zakup određene površine šumskog zemljišta drugim pravnim subjektima za uzgoj sekundarnih šumskih proizvoda uz naknadu, ali uz uslov da su šumsko-privrednom osnovom ili godišnjim planom gospodarenja ili posebnim programom-projektom predviđene površine za uzgoj sekundarnih šumskih proizvoda.

Odluku s iskazanom površinom na kojoj se mogu uzgajati sekundarni šumski proizvodi u privrednoj jedinici, opisanim granicama, te smjerovima i putevima kretanja donosi šumsko-privredno društvo.

Pravna lica kojima se ustupa šumsko zemljište za uzgoj sekundarnih šumskih proizvoda uplaćuju naknadu šumsko-privrednom društvu u skladu sa ugovorom.

Štete koje nastanu od raznih počinioca na zemljištu i na proizvodima koji se uzgajaju snosi pravno lice kojem se ustupa šumsko zemljište.

III - GOSPODARENJE, ISKORIŠTAVANJE I SAKUPLJANJE SEKUNDARNIH ŠUMSKIH PROIZVODA

Član 5.

Gospodarenje sekundarnim šumskim proizvodima propisuje se šumsko-privrednom osnovom za šumsko-privredno područje, godišnjim planom gospodarenja šumama i šumskim zemljištem i posebnim programom (projektom) o sekundarnim šumskim proizvodima koje donosi kantonalno šumsko-privredno društvo (u daljem tekstu: šumsko-privredno društvo).

Član 6.

Pod iskorištavanjem, sakupljanjem i prometom sekundarnih šumskih proizvoda u državnim šumama smatra se:

- sakupljanje, skladištenje, dorada, promet i druge aktivnosti u vezi sa sekundarnim šumskim proizvodima koje preduzima šumsko-privredno društvo;
- kada šumsko-privredno društvo obavlja neke radnje prikupljanja sekundarnih šumskih proizvoda, a druge radnje prepušta fizičkim i pravnim licima;
- kada se prikupljanje, dorada, uskladištenje, promet ustupaju drugim pravnim licima na osnovu ugovora;
- kada se sakupljaču-edukovanom licu dozvoljava da uz naknadu sakuplja sekundarne šumske proizvode za potrebe otkupljiivača-pravnog lica;
- kada se fizičkom licu-beraču dozvoljava bez naknade sakupljanje sekundarnih šumskih proizvoda za vlastite potrebe.

Član 7.

Prije pristupa sakupljanju sekundarnih šumskih proizvoda fizičko i pravno lice mora imati odobrenje šumsko-privrednog društva, kojim se utvrđuju uslovi i način sakupljanja sekundarnih šumskih proizvoda.

U šumu i na šumsko zemljište se ulazi (pristupa) i sakupljaju sekundarni šumski proizvodi u skladu sa uputstvima šumsko-privrednog društva.

Član 8.

Pojmovi berača, sakupljača i otkupljiivača su:

Berač je fizičko lice-pojedinac koji za svoje potrebe sakupi do jednog kilograma sekundarnih šumskih proizvoda.

Sakupljač je edukovano lice koja vrši sakupljanje sekundarnih šumskih proizvoda za potrebe otkupljiivača i ima akreditaciju otkupljiivača.

Otkupljiivač je pravno lice ili udruženje registrovano za otkup, preradu i promet sekundarnih šumskih proizvoda u skladu sa zakonskim propisima.

Član 9.

Kada, gdje i na koji način će se sakupljati sekundarni šumski proizvodi utvrđuje šumsko-privredno društvo u okvirima propisa šumsko-privredne osnove, ovog pravilnika, godišnjeg plana gospodarenja šumama ili posebnog programa (projekta) o sekundarnim šumskim proizvodima kojeg će sačiniti šumsko-privredno društvo.

Član 10.

Kada prikupljanje sekundarnih šumskih proizvoda nije propisano šumsko-privrednom osnovom ili godišnjim planom gospodarenja ili posebnim programom (projektom) i kada se vrši prikupljanje koje nije u skladu sa odredbama ovog pravilnika, šumsko-privredno društvo je obavezno preduzeti mjere sprječavanja daljeg prikupljanja i da nastalu štetu od počinioca nadoknadi u skladu sa zakonskim propisima.

Član 11.

Na šumsko-privrednom području sakupljanje sekundarnih šumskih proizvoda obavljat će se pod kontrolom i nadzorom šumsko-privrednog društva.

Popis sekundarnih šumskih proizvoda koji će se prikupljati pod nadzorom šumsko-privrednog društva štampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Član 12.

Za najugroženije vrste sekundarnih šumskih proizvoda zabranjuje se sakupljanje i otkup na određeno vrijeme ili trajno:

- Lincura-srčanik – *Gentiana lutea* .....5 (pet) godina
- Kačun– *Orchis moris L.* i druge vrste *Orchis* i *Dactylorhiza* .....5 (pet) godina
- Islandski lišaj – *Cetraria islandica L.* .... 3 (tri) godine
- Arnika – *Arnika montana*, vađenje korijena .....trajno
- Vađenje micelija svih vrsta gljiva ..... trajno
- Kopneni puž –*Helix pomatia L.* ....od 01. januara do 30. juna svake tekuće godine
- Riječni rak –*Astacus astacus L.* .... trajno

U slučaju da pravno ili fizičko lice pristupi prikupljanju i otkupu proizvoda navedenih u stavu 1. ovog člana šumsko-privredno društvo preduzet će mjere da se navedena aktivnost spriječi.

Zabrana prikupljanja i prometa sekundarnih šumskih proizvoda navedenih u stavu 1. ovog člana primjenjivat će se od 01.04.2006. godine.

Član 13.

Vrstu, količinu, mjesto, način i vrijeme sakupljanja sekundarnih šumskih proizvoda određuje šumsko-privredno društvo svojim aktima, vodeći računa:

1. da ne dođe do narušavanja strukture sekundarnih šumskih proizvoda i staništa,
2. kod sakupljanja sekundarnih šumskih proizvoda potrebno je da se sačuva za regeneraciju:

- lukovica 50%;
- lišća..... 50%;
- biljaka..... 20%
- cvijetova.....30%;
- sjemena..... 30%,

3. da se ne dozvoli branje vrsta koje se pojavljuju pojedinačno i ako bi branjem prijetilo izumiranje te vrste na tom lokalitetu,

4. prigodom korištenja drvenastih izbojaka ili kore, mogu se koristiti samo u mirovanju vegetacije kako bi se obezbijedila regeneracija,

5. da se prilikom sakupljanja ili drugih aktivnosti ne oštećuje ostala vegetacija, stabla i tlo.

Sakupljači sekundarnih šumskih proizvoda trebaju postupati primjerom dobrog gospodarstva, vodeći posebno brigu o zaštiti okoliša.

Izuzev od tačke 4. ovoga člana, u slučajevima kada se radi o nepoželjnim vrstama, dozvoljeno je korištenje u toku cijele godine.

Član 14.

Sakupljanje šumskih plodova, jestivog bilja, korijenja, gljiva, žaba, puževa i dr., dozvoljeno je samo uz prethodno dobiveno odobrenje šumsko-privrednog društva, na površinama i u vrijeme koje se odobri.

Način branja plodova mora biti u skladu sa članom 11. ovog pravilnika.

Član 15.

Plodovi pitomog kestena i oraha sakupljaju se samo sa zemlje, bez prethodne trešnje stabala na bilo koji način.

Član 16.

Branje gljiva može se vršiti pod slijedećim uslovima:

1. da se prilikom branja gljiva ne oštećuju i ne odnose micelije, te je potrebno gljive brati oprezno, zavrnuti i otkinuti rukom neposredno iznad zemlje,
2. da se ne beru i ne oštećuju stari, crvljivi primjerci gljiva, kako bi oni na istom mjestu ostavili svoje spore,
3. da se ne beru nedorasli primjerci gljiva: smrčak i lisičarka ispod 3 cm visine od površine zemljišta i vrganj ispod 5 cm visine od površine zemljišta,
4. da se prilikom branja gljiva koje rastu u skupinama vrši odabir, tj. da se ostavlja najmanje 20% primjeraka gljiva radi rasipanja spora i održavanja vrste,
5. gljive koje se ne beru ne smiju se oštećivati.

Član 17.

Način sabiranja grana za vijence, grana za metle, bršljana, iglica i češera za destilaciju eteričnih ulja, smola i dr., određuje se ugovorom šumsko-privrednog-društva s pravnim subjektom.

Član 18.

Treset, humus, busen, šumska zemlja, glina, pijesak, šljunak i kamen, šumsko-privredno društvo može koristiti za svoje potrebe i stavljati u promet pod uslovom da je predviđeno šumsko-privrednom osnovom i da ima registrovanu takvu djelatnost.

Korištenje proizvoda iz stava 1. ovoga člana može se ustupiti drugom pravnom licu u slučaju da je prethodno utvrđen opšti interes, u skladu sa zakonskim propisima i da je pravno lice registrovano za tu djelatnost.

Fizičkim licima nije dozvoljeno korištenje sekundarnih šumskih proizvoda iz stava 1. ovog člana.

Pravna lica kojima je ustupljeno pravo korištenja proizvoda iz stava 1. ovog člana uplaćuju naknadu šumsko-privrednom društvu u skladu sa ugovorom.

Član 19.

Prilikom čišćenja i proreda u prirodnim sastojinama i kulturama mogu se posječena stabalca koristiti kao božićna drvca.

Odabir i sječa takvih stabalaca smije se vršiti u organizaciji šumsko-privrednog društva pod stručnim nadzorom.

Iz nasada koji su namjenski podignuti za proizvodnju božićnih i novogodišnjih drvca šumsko-privredno društvo može ustupiti sječju drugim pravnim licima uz stručni nadzor i uz naknadu u skladu sa ugovorom.

Prije stavljanja u promet božićnih i novogodišnjih drvca vršit će se obilježavanje u skladu sa odredbama Pravilnika o žigisanju, obrojčavanju, premjeravanju, sadržaju i načinu izdavanja otpremnog iskaza za drvo ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/04) bez obzira da li šumsko-privredno društvo vrši prodaju ili je ustupa drugim pravnim i fizičkim licima.

IV – PROMET SEKUNDARNIH ŠUMSKIH PROIZVODA

Član 20.

Prije napuštanja nalazišta za sakupljanje sekundarnih šumskih proizvoda šumsko-privredno društvo izdaje otpremni iskaz, a stranka je dužna uplatiti naknadu predviđenu cjenovnikom kojeg donosi šumsko-privredno društvo.

Način uplate i izdavanja otpremnog iskaza određuje šumsko-privredno društvo.

Član 21.

Otpremni iskaz je jedini valjani dokument kojim se dokazuje: porijeklo, vlasništvo, sakupljač, preuzimač-kupac, mjesto sakupljanja, preuzimanja i predaje, vrsta sekundarnih šumskih proizvoda koji se sakupljaju u državnoj šumi i na šumskom zemljištu koji se stavljaju u promet.

Otpremni iskaz za sekundarne šumske proizvode se izrađuje na formatu 12x16 cm i štampa se na NCR papiru u blokovima koji sadrže po 50 otpremnih iskaza u četiri primjerka, od kojih se po jedan primjerak uručuje:

- pravnom subjektu-kupcu ili sakupljaču-edukovanom licu, koji uplaćuju i preuzimaju sekundarne šumske proizvode;
- organizacionoj jedinici šumarstva na čijem području je izvršeno sakupljanje;
- službi šumsko-privrednog društva i
- jedan primjerak ostaje u bloku uplate.

Otpremni iskaz treba sadržavati oznaku serije, broj otpremnog iskaza i registarski broj bloka.

Prilikom svake naredne narudžbe za štampanje otpremnog iskaza mora se strogo voditi računa o oznaci serije, broj otpremnog iskaza i registarski broj bloka kako bi se nastavilo s redoslijedom iz prethodne narudžbe, te o istom sačiniti zapisnik koji se čuva uz registar strogo obrojčanih tiskanica.

Član 22.

Blokovi otpremnog iskaza evidentiraju se u poseban registar strogo obrojčanih tiskanica.

Registar blokova otpremnog iskaza za sekundarne šumske proizvode iz državnih šuma vodi šumsko-privredno društvo. Blokovi otpremnog iskaza moraju biti ovjereni pečatom i obrojčani za svaku kalendarsku godinu, s prvim brojem bloka jedan.

Na kraju kalendarske godine registar blokova se zaključuje s posljednjim brojem izdanog bloka, a neiskorišteni blokovi se vraćaju i preregistruju za narednu kalendarsku godinu.

Iskorišteni blokovi sa po jednim primjerkom otpremnog iskaza vraćaju se u nadležnu službu šumsko-privrednog društva koja je izvršila zaduživanje, razdužuju se i pohranjuju na čuvanje.

Blokovima otpremnog iskaza zadužuju se lica koja vrše izdavanje istih pravnim i fizičkim licima, koji vrše uplatu za sekundarne šumske proizvode.

Član 23.

Za sekundarne šumske proizvode iz državnih šuma otpremni iskaz izdaje šumsko-privredno društvo.

Za sekundarne šumske proizvode iz šuma i šumskog zemljišta u privatnom vlasništvu, vlasnik otkuplivaču-kupcu daje pismenu izjavu koja sadrži podatke: ime (ime oca) i prezime vlasnika, mjesto stanovanja, jedinstveni matični broj, naziv katastarske opštine (K.O.), broj katastarske čestice (k.č.), vrstu i količinu sekundarnih šumskih proizvoda, datum predavanja i svojeručni potpis.

Otkuplivač preuzima obavezu da sakupljaču-prodavcu izda blok-potvrdu, ovjerenu pečatom i potpisom, o preuzetim vrstama i količinama sekundarnih šumskih proizvoda.

Otkupom, preradom i prometom sekundarnih šumskih proizvoda mogu se baviti pravna lica koja su registrovana u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast.

Član 24.

Za sekundarne šumske proizvode koji se nalaze u prometu bez otpremnog iskaza izvršit će se oduzimanje (zapljena) uz izdavanje odgovarajuće potvrde.

Član 25.

Oblik i sadržaj otpremnog iskaza za sekundarne šumske proizvode štampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Član 26.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine".

M I N I S T A R
Marinko Božić, dipl.ing.agr.

Broj: 01-02-328/05

Sarajevo, novembar 2005.godine

**POPIS SEKUNDARNIH ŠUMSKIH PROIZVODA
KOJI SE SAKUPLJAJU PA SE ZBOG MJERA ZAŠTITE MORAJU
PODVESTI POD KONTROLU I NADZOR**

I. LJEKOVITE BILJKE I BILJKE ZA FARMACEUTSKU INDUSTRIJU

VELEBILJE (*Atropa belladonna* L.)

LINCURA, SRČANIK (*Gentiana lutea* L. subsp. *symphyandra* Murbeck)

TRAVA IVA (*Teucrium montanum* L.:

ODOLJEN (*Valeriana officinalis* L.)

KAĆUN (*Orchis morio* L.) i druge vrste roda *Orchis* i *Dactylorhiza*.

MRAZOVAC (*Colchicum autumnale* L.)

IMELA BIJELA (*Viscum album* L.)

GLOG VIŠEKOŠTIČAVI, G. CRVENI [*Crataegus laevigata* (Poir) DC. (= *C. oxyacantha* L.)

GLOG JEDNOKOŠTIČAVI, G. BIJELI (*Crataegus monogyna* Jacq. s. lato)

ĐURĐICA, ĐURĐEVAK (*Convallaria majalis* L.)

VRISAK, ČUBRA (*Satureja montana* L.)

MAJČINA DUŠICA (*Thymus* sp.)

LJIGOVINA, SMRDLJKA (*Rhamnus fallax* Boiss.) - eksploatiše se kora (*Cortex rhamnis fall.*)

TRUŠLJKA OBIČNA, KRUŠINA (*Frangula alnus* Miller) (= *Rhamnus frangula* L.)

[eksploatiše se kora (*Cortex Rhamni Frangulae*)]

LIPE (*Tilia* sp.) - eksploatišu se cvjetovi (*Flores Tiliae*)

LJUBIČICA (*Viola odorata*, *V. elegantula*)

KADULJA, ŽALFIJA (*Salvia officinalis* L.)

BAZGA CRNA, ZOVA (ZOHA) CRNA (*Sambucus nigra* L.)

BREZA (*Betula pendula* Roth.)

HRASTOV LIŠAJ [*Evernia prunastri* (L.) All.]

ISLANDSKI LIŠAJ (*Cetraria islandica* L.)

KIČICA (*Erythraea centaurea* Pers.)

GOSPINA, BOGORODIČINA TRAVA (*Hypericum perforiatum* L.)

LAZARKINJA (*Galium odoratum*) (= *Asperula odorata*)

BRDANKA, MORAVKA, ARNIKA (*Arnica montana* L.)

SMILJE (*Heychrisum italicum* L.) (destilacija etarskog ulja!)

POGANČEVA TRAVA (*Physalis alkekengi* L.)

JAGODA ŠUMSKA (*Fragaria vesca* L.) - list (*Fragariae Folium*)

II. ŠUMSKI PLODOVI

BOROVNICA (*Vaccinium myrtillus* L.)

BRUSNICA (*Vaccinium vitis-idaea* L.)

MEDVJEĐE GROŽĐE, UVIN ČAJ, MEDVJETKA [*Arctostaphylos uva-ursi* (L) Spreng.]

BOROVICA, KLEKA, VENJA, SMRIKA (*Juniperus communis* L.)

KLEČICA, PATULJASTA KLEKA (*Juniperus sibirica* Burgsd.)

PITOMI KESTEN (*Castanea sativa* Miller)

RUŽA PASJA, ŠIPURAK (*Rosa canina* L.) i druge divlje ruže *Rosa* sp.

MALINA (*Rubus idaeus* L.)

KUPINA (*Rubus* sp.)

CRNI TRN, TRNJINA (*Prunus spinosa* L.)

DIVLJA, ŠUMSKA JABUKA (*Malus sylvestris* Miller)

JAREBIKA (*Sorbus aucuparia* L.)

OSKORUŠA (*Sorbus domestica* L.)

MOGRANJ, NAR, ŠIPAK (*Punica granatum* L. var. *spontanea* K. Malý)

DRIJEN, DRENJ (*Cornus mas* L.)

III. DEKORATIVNE VRSTE KOJE SE SAKUPLJAJU

CIKLAMA (*Cyclamen purpurascens* L.)

MEKOLISNA VEPRINA (*Ruscus hypoglossum* L.) (kao rezano, zimzeleno cvijeće)

BODLJIKAVA VEPRINA, KOSTRIKA (*Ruscus aculeatus* L.) - eksploatiše se na veliko za pogrebne vijence; kamionima se dovozila sa brda iz okolina Hutova Blata i drugih lokaliteta.

KAĆUNAK, ŠAFRAN (*Crocus neapolitanus* L.)

GLADIOLA (*Gladiolus illyricum* L.)

NARCIS (*Narcissus raadiflorus*)

BOSANSKA PERUNICA (*Iris reichenbachii* Heuff. var. *bosniaca* G.Beck)

IV. ZAŠTITA OD EROZIJE I LAVINA

PLANINSKI BOR, KLEKOVINA BORA (*Pinus mugo* Turra) (sječa, destilacija)

V. RIJETKE I ENDEMIČNE DENDRO-VRSTE

DLAKAVI PLANINSKI SLEČ (*Rhododendron hirsutum* L.) [Vranica, Maglić]

LJESKA MEČJA, DIVOLIJESKA (*Corylus colurna* L.)

ŽUTA KOŠĆELA, TURNEFORTOVA K. (*Celtis tournefortii* Lamk.)

DIVLJI BADEM, VEBIJEV BADEM [*Prunus webii* (Spach) Vierh.]

HRVATSKA SIBIREJA (*Sibiraea croatica* Degen) (Čvrsnica, Čabulja)

MUNIKA, BJELOKORI BOR [*Pinus heldreichii* Christ var. *leucodermis* (Antoine) Markgraff]

HIBRIDNA MUNIKA (*Sorbus x semipinnata* Hedlund)

NEGNJILA OBIČNA, ZANOVIJET O. (*Laburnum anagyroides* Medik.) (Jadovnik kod Drvara)

BLAGAJEV LIKOVAC (*Daphne blagayana* Freyer)

TISA (*Taxus baccata* L.)

VI. GLJIVE

VRGANJ (*Boletus* sp.) - sve vrste

LISIČARKA (*Canthareulus cibarius*)

SMRČAK (*Morchella esculenta*)

BLAGVA (*Amanita caesarea*)

VII. FAUNA

KOPNENI PUŽ (*Helix pomatia* L.)

RIJEČNI RAK (*Actacus astacus* L.)

